

Advent 2. vasárnapja

Bár 5,1–9

„Nézd, mint gyűlnek egybe fiaid”

Jeruzsálem, vesd le a gyász s az ínség ruháját, s öltsd magadra mindörökre Isten dicsőségének szépségét! Öltsd fel Isten igazságának köntösét, s tedd fejedre az örök dicsőség koronáját, mert az Isten ismertté teszi fényességedet mindenütt az ég alatt. Isten ezt a nevet adja neked örökre: „Igazságosság békéje” és „Jámborság dicsősége”. Kelj föl, Jeruzsálem, állj a magaslatra, és tekints keletre! Nézd, mint gyűlnek egybe fiaid, napkelettől napnyugatig a Szentnek szavára, és ujjonganak, mert Isten megemlékezett róluk. Gyalog távoztak, ellenség hajtotta őket, de Isten vezeti vissza, s úgy hozza őket, mint királyi sarjakat. Isten parancsot adott, hogy hordják el mind a magas hegyeket s az örök halmokat, a völgyeket meg töltsék fel, hogy sík legyen a föld, és Izrael biztosan haladhasson Isten dicsősége alatt. Az erdők és az illatos fák Isten parancsára mind árnyékot nyújtanak Izraelnek. Isten vezeti majd Izraelt örömben, dicsőségének fényében, s kíséretül adja nekik irgalmát és igazságosságát.

Több önálló prófétai szöveget gyűjtöttek össze egy könyvben Báruk próféta neve alatt, aki Jeremiás próféta titkára volt. A közös bennük az, hogy utalnak Jeruzsálem 587-ben történt elestére. Ez az egyik legrövidebb prófétai könyv, amely máshol található a Biblia héber és máshol a görög szövegében. Jeromos csak a görög szöveget ismerte, és azt fordította latinra. Báruk próféta Jeruzsálem városának vigasztalójaként lép fel.

A könyvre négy utalás fedezhető fel az Újszövetségben (Lk 13,29; Bár 4,37; Jn 3,13; Bár 3,29; 1Kor 10,20; Bár 4,7; Jn 1,4; Bár 3,38). A keresztény ős-atyák, főleg Jeremiás miatt, az átlagosnál is nagyobb figyelmet fordítottak rá. Theodoretus és Olimpidorus kommentálja a könyvet, a legrégebb idézetet pedig Ireneusnál találhatjuk (Adv. Haer.5.35.1–2), amely Jeruzsálemet az új világ vallási fővárosaként írja le. Különösen sokat idézték ezt a szerzőt a IV. századi vitairodalomban is.

A jelen szöveg vigasztaló ének, amelyet a próféta Jeruzsálemnek címez, és hasonlóan a Jelenések könyve szövegeihez, egy győzedelmes bevonulásra hívja fel a figyelmet. Mindezt akkor teszi, amikor Jeruzsálem megalázott volt úgy, ahogyan a Siralmak könyvében olvashatjuk. Ekkor vizionálja, hogy ez a város majd egykor a hívek fővárosa lesz.

Arra a képzeletbeli eseményre koncentrált a próféta, amely később meg is történt, miszerint az elhagyott Jeruzsálembe visszatérnek a lakosok. Ez a gondolat némileg rokon Iz 51,17-tel, ahol a szöveg szerint a megszemélyesített Jeruzsálemet, de nyilván inkább annak csüggedt lakosait akarja felrázni e vigasztaló énekkel. A könyvben meglepő hangulati ellentét található a Jeruzsálemből távozó lakosok, akik gyalog mentek el (6.v.) az ellenség hajtásával, valamint a szent városba visszatérő új lakosok hangulata között, akiket most Isten vezet vissza Jeruzsálembe, amint azt a prófétai látomás jelzi.

A szöveg eredeti történeti szituációja szerint a diaszpórában és a fogságban lévő nép vigasztalására született mint Jeremiás próféta könyvének függeléke. A szöveg azért került bele a görög kánonba, és a keresztények is azért fogadták el mint Jeremiás könyvének kiegészítését, mert a vigasztalás gondolatát ragadták meg belőle. Ezt a könyvet a már említett Jeremiás és a Deutero-Izajás próféta szövegeinek összefüggésében értelmezték.

A szöveg jól használható a vallási és nemzeti katasztrófát átélt emberek vigasztalására. A 7. versben a hegyek lehordása és a völgyek feltöltése allegorikusan értendő. Nem a természet átalakítására vonatkozik, hanem az emberek és a népek között tornyosuló hegynyi problémák, a hívők és hitetlenek között húzódó szakadékok Isten általi feltöltését érthetjük rajta.

Az üdvösség történetében a zsidó nép számtalanszor, az egyház történetében pedig a keresztények igen sokszor éltek át sötét periódusokat, amelyekben a megalázottság élménye nagyon közeli volt. A kilátástalanság jelentősen meghatározta mindkét vallási közösség életét. Isten történelmet irányító akaratát a hívek sem látták. Feltehetően így volt ez a szöveg keletkezésének idején is, amikor – a prófétát leszámítva –, talán senki sem hitt Isten történelmet irányító hatalmában. A prófétai szöveg fennmaradását feltehetően ez a rendkívüliség garantálta. A fogságból visszatérő zsidók felfedezték azt, hogy a próféta még előrelátóbb volt, mint a nép.

Sötét korok és egyéni depresszió idején igazán erőt adó gondolatokat hordoz ez a vigasztaló szöveg.